BUKHARA
HAMD PRINT

ISBN 978-9943-9666-2-8

YULDASHEVA FERUZA ERKINOVNA

O‘ZBEK ESTETIK MILLIY DUNYOQARASHINING KONTEKSTUAL IZOHLI LUG‘ATI

O‘QUV QO‘LLANMA

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

Yuldasheva Feruza Erkinovna

O‘ZBEK ESTETIK MILLIY DUNYOQARASHINING KONTEKSTUAL IZOHLI LUG‘ATI

o‘quv qo‘llanma

2000 ga yaqin til birliklari kiritilgan

“BUXARA HAMD PRINT”
Buxoro 2024

UO‘K 811.111(075.8)
KBK 81.2Ingl
Yu - 34
Yuldasheva Feruza,

“**O‘zbek estetik milliy dunyoqarashining kontekstual izohli lug‘ati**” [Matn] : o‘quv qo‘llanma **/ F. E. Yuldasheva** .- Buxoro: “BUKHARA HAMD PRINT” nashriyoti, 2024.-144 b.

O‘zbek estetik milliy dunyoqarashining kontekstual izohli lug‘ati o‘quv qo‘llanmasi Oliy o‘quv yurtlarining o‘qituvchilari va talabalari uchun mo‘ljallangan. O‘quv qo‘llanma talabalarga muloqot jarayonida hamda kasbiy yo‘nalish doirasida tilning og‘zaki va yozma shakllarida xushmuomalalik til birliklarini to‘g‘ri qo‘llay olishni o‘rgatish, ularning ijtimoiy-madaniy muloqot malakalarini rivojlantirish, kasbiy yo’nalish (filologiya, pedagogika) doirasida tilning og‘zaki va yozma shakllarini bilish, nutqiy so‘zlashuv ko‘nikmasiga ega bo‘lish, ijtimoiy-madaniy kommunikativ - muloqot malakalarini takomillashtirishga yordam berish bilan bir qatorda ingliz va o‘zbek tilining funktsional shakllari va uslublarini egallash, o‘rganilayotgan til to‘g‘risida nazariy bilimlar asoslarini olish hamda olingan bilimlarni kasbiy yo‘nalish bo‘yicha va ish faoliyatida, shuningdek, ilmiy izlanishlar olib borishda amaliy qo‘llay bilishda samarali manbaa bo‘lib xizmat qiladi.

Izohli lug‘at shaklidagi o‘quv qo‘llanmada madaniyatlararo muloqot jarayonida xalqaro madaniy kompetentlik, madaniyatlar o‘rtasidagi tafovutning til o‘rganish va o‘qitishdagi ahamiyati bilan bog‘liq jarayonlarning umumiy tavsifi va madaniyatlararo muloqotda madaniyatga xos xususiyatlarni muloqotda o‘rinli qo‘llash jihatlaridan kelib chiqqan holda xushmuomalalikni ifodalovchi mingdan ortiq til birliklarining izohi misollar bilan turli kontekstlarda yoritilgan.

Mas’ul muharrir:

Z.I.Rasulov – BuxDU Ingliz tilshunosligi kafedrasi mudiri, f.f.d. (DSc), professor

Taqrizchilar:

M.M.Raxmatova – BuxDU Ingliz tilshunosligi kafedrasi dotsenti, f.f.f.d.

M.H.Davlatova – BDTI Ingliz tili kafedrasi mudiri, filologiya fanlari bo’yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

O‘quv qo‘llanma Buxoro davlat universitetining 2024 –yil 2 -iyuldagi 452-U-sonli buyrug‘iga asosan nashr etishga ruxsat berilgan. Ro‘yxatga olish raqami 452-U-26.

ISBN 978-9943-9666-2-8

MUNDARIJA

SO‘Z BOSHI………... 4

O‘ZBEK ESTETIK MILLIY DUNYOQARASHINING KONTEKSTUAL IZOHI…………………………………………………………………………...6

XUSHMUOMALALIKNI IFODALOVCHI SO‘ZLAR GLOSSARIYSI ..96

TAFAKKUR GULSHANI……………………………….................................136

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI................................ 143

SO‘Z BOSHI

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning 2019-yil 21-oktabrdagi “O‘zbek tilining davlat tili sifatidagi nufuzi va mavqeini tubdan oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi Farmoniga muvofiq davlat tili to‘g‘risidagi qonun hujjatlariga rioya qilinishini, sohaga oid muammolarni tahlil etib, bu borada yagona davlat siyosati amalga oshirilishini ta’minlash yuzasidan Vazirlar Mahkamasida Davlat tilini rivojlantirish departamenti tashkil etildi va yangi so‘z va atamalarni rasmiy iste’molga kiritish borasidagi ishlarni tartibga soladigan Atamalar komissiyasi tuzildi. Qo‘lingizdagi “O‘zbek estetik milliy dunyoqarashining izohli kontekstual lug‘ati” ham ushbu chora-tadbirlarga javob tariqasida til o‘qitish sohasidagi ehtiyojni birmuncha qondirishga xizmat qiladi, degan maqsadda yaratildi. Kitob bugungi globallashuv davrida o‘zbek millatining go‘zal madaniyatini, betakror tilini, shuningdek, milliy qadriyatlarini milliy muloqot jarayonida yanada yuksaltirishga, kundalik muloqotdagi turli masalalarni go‘zal muomala va diplomatik jihatdan o‘zbek tilida ifodalab berishga xizmat qiluvchi adabiyotlar, jumladan, lug‘atlar yaratish sohasiga qo‘shilgan baholiqudrat hissa bo‘ladi, deb umid qilamiz. Ushbu nashrni amalga oshirishdan ko‘zlangan yana bir maqsad - til o‘qitish, xalqaro madaniy munosabatlar sohasi mutaxassislari, Oliy ta’lim talabalari va qolaversa, qiziquvchilarga muloqot jarayonida xushmuomalalik bilan suhbat qurish, suhbatdoshini odob bilan tinglashni o‘rganish va bu jihatlarni o‘z faoliyatlarida qo‘llash imkoniyatini yaratishdir. Shu o‘rinda muloqot jarayonida inobatga olinadigan barcha ijobiy jihatlar kabi xushmuomalalik tili ham o‘z til birliklari tizimiga ega ekani, uning lug‘at boyligi madaniy, tarixiy, lingvistik, diplomatik, huquqiy va boshqa xil iboralardan tashkil topganini eslatib o‘tish lozim. Madaniyatlararo muloqot uchun uzun jumlalar, iboralar, kirish so‘zlari va bog‘lovchilarning ko‘pligi xos. Har qanday zamonaviy tilda xushmuomalalikni ifodalovchi til birliklari faol rivojlanmoqda, shuning uchun insonning madaniyatlararo muloqot bilan bog‘liq aqliy faoliyati natijalari til birliklarida ifodalanmoqda, deb taxmin qilish mantiqan to‘g‘ri. Lug‘atdagi atamalarni

tanlashda o‘zbek tili mezonlariga, til normalariga rioya qilindi. Lug‘at ushbu sohadagi dastlabki izlanish sifatida tayyorlanib, uni tuzishda lug‘atchilikning barcha an’ana va qoidalariga rioya qilishga imkon qadar harakat qilingan. Muloqot jarayonida qo‘llanilayotgan yoki oldin qo‘llanilgan ijobiy fazilatlarni, insoniy go‘zal xislatlarni estetik jihatdan qo‘llash terminlarini to‘plashga baholiqudrat harakat qilindi.

F.E.Yuldasheva

Yuldasheva Feruza Erkinovna

O‘ZBEK ESTETIK MILLIY DUNYOQARASHINING KONTEKSTUAL IZOHLI LUG‘ATI

o‘quv qo‘llanma

Muharrir: *H.Qahhorov*
Texnik muharrir: *O.Jabborov*
Musahhih: *M.Kuziyeva*
Sahifalovchi: *X.Axrorov*

Nashriyot litsenziyasi №040075. 23.09.2022. Orginal maketidan bosishga ruxsat etildi: 10.07.2024. Bichimi 60x84. Kegli 16 shponli. “Times New Roman” garn. Ofset bosma usulida bosildi. Ofset bosma qog‘ozi. Bosma tobog‘i 9. Adadi 100. Buyurtma № 479

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi
“BUKHARA HAMD PRINT” nashriyoti. Buxoro shahri
Hofiz Tanish Buxoriy ko‘chasi, 190-B uy. Tel: (97) 736-20-11
Bahosi kelishilgan narxda.

“BUKHARA HAMD PRINT” MCHJ bosmaxonasida chop etildi.
Buxoro shahri Qayum Murtazoyev ko‘chasi, 344-uy.